

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/194575,42-rocznica-wprowadzenia-stanu-wojennego-dzialania-IPN.html>
09.05.2024, 08:57

42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego - działania IPN

W 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego zapraszamy do udziału w akcjach upamiętniających ofiary komunistycznych represji.

[„Zapal Światło Wolności” - kampania społeczna Instytutu Pamięci Narodowej](#)

Jak co roku, 13 grudnia zapaliliśmy w oknach świece symbolizujące pamięć o ofiarach stanu wojennego. Można również zapalić wirtualną świecę na stronie <http://swiatlowolnosci.ipn.gov.pl/>

Cena za prawdę

Widowisko telewizyjne w 42. rocznicę
wprowadzenia w Polsce stanu wojennego.

13.12.2023 r., godz. 20.00

Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana
Warszawa, ul. Kazimierza Karasia 2

Organizatorzy

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

NSZZ
Solidarność

TELEWIZJA
POLSKA

POLSKIE
RADIO

Jedynka
POLSKIE RADIO

POLSKA
PRESS
GRUPA

TYGODNIK
Solidarność

Patroni medialni

[„Cena za prawdę” - widowisko w 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego poświęcone kobietom internowanym w Gołdapi](#)

Koncert, zorganizowany przez Instytut Pamięci Narodowej wraz z Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, Komisją Krajową NSZZ Solidarność oraz Telewizją Polską, odbył się 13 grudnia 2023 r. o godz. 20.00 w Teatrze Polskim w

Warszawie.

CENTRALA IPN, ODDZIAŁ IPN W WARSZAWIE

- **1-13 grudnia 2023** – [„Orła WRONa nie pokona” – cykl zajęć i warsztatów na temat stanu wojennego prowadzonych przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Warszawie](#)
- **4 grudnia 2023, Warszawa** – [Dlaczego wciąż nie osądzono sprawców zbrodni komunistycznych? Dyskusja „Rachunek sumienia III RP” oraz pokaz filmu „Stanisław Helski. Dlatego” i pokaz filmu „Stanisław Helski. Dlatego”](#)
- **od 9 do 13 grudnia 2023, Warszawa** – [uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego \(ul. Rakowiecka 37\)](#)
- **12 grudnia 2023, Warszawa** – wykłady dr. hab. Patryka Pleskota i dr. Tadeusza Ruzikowskiego podczas seminarium naukowego „Stan wojenny w Polsce (1981–1983)” (Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, ul. Rakowiecka 37)
- **13 grudnia 2023, Warszawa** – [uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej z lat 1956–1989 \(Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, ul. Rakowiecka 37\)](#)
- **13 grudnia 2023, Warszawa, godz. 17.00** – [Dyskusja „Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981” \(Centralny Przystanek Historia IPN, ul. Marszałkowska 21/25\)](#)
- **13 grudnia 2023** – [premera filmu „Stanisław Helski. Dlatego” na kanale IPNtv na YouTube](#)
- **15 grudnia 2023, Warszawa, godz. 18.00** – [„W kręgu muzyki polskiej” – koncert z okazji 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego”. Koncert prowadzi Sebastian Boguszewski – śpiewak operowy i konferansjer muzyczny \(Izba Pamięci Strzelecka 8\)](#)

IPN W BIAŁYMSTOKU

- **10 grudnia 2023, Białystok, godz. 12.00** – Msza święta w intencji ojczyzny i ofiar stanu wojennego , po której nastąpiła uroczystość odsłonięcia tablicy pamięci ks. Jerzego Popiełuszki (Bazylika pw. św. Rocha)
- **12 grudnia 2023, Suwałki, godz. 10.00** – spotkanie z cyklu Przystanek Historia „Stan Wojenny na Białostocczyźnie” (Muzeum Okręgowe ul. T. Kościuszki 81)
- **13 grudnia 2023, Białystok, godz. 10.00-13.00** – uroczystości 42. rocznicy

wprowadzenia stanu wojennego z udziałem przedstawicieli Oddziału IPN w Białymstoku (pomnik „Solidarności” przy kościele pw. św. Kazimierza, tablica zrywu „Solidarności” ul. Świętojańska, pomnik Jana Pawła II przy Bazylice pw. Wniebowzięcia NMP, Podlaski Urząd Wojewódzki ul. Mickiewicza 3)

IPN W BYDGOSZCZY

- [12-13 grudnia 2023, Bydgoszcz – ogólnopolska konferencja naukowa „Represje władzy komunistycznej wobec społeczeństwa polskiego w latach 1944-1990”](#)

IPN W GDAŃSKU

- **7 grudnia 2023, Braniewo** – zajęcia dla uczniów szkół średnich poświęcone 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce, Miejska Biblioteka Publiczna (ul. Katedralna 7)
- **9-20 grudnia 2023** – publikacja dodatku tematycznego „Dwa Grudnie: Grudzień 1970 i stan wojenny” w postaci artykułów na portalu histmag.org
- **12 grudnia 2023, Bydgoszcz, godz. 9.30** – wystąpienia historyków Oddziału IPN w Gdańsku podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej „Represje władzy komunistycznej wobec społeczeństwa polskiego w latach 1944-1990”, Delegatura IPN (ul. W. Teskowej 1)
- **13 grudnia 2023, Gdańsk, godz. 11.00** – Msza święta, po której nastąpi uroczystość odsłonięcia tablicy pamięci ojca Dominika Kabattka, duszpasterza gdańskich portowców, wspierającego ich w czasie strajku 1980 r., w stanie wojennym i w czasie strajku 1988 r., Kościół Morski (ul. Oliwska 2)
- **13 grudnia 2023, Gdańsk, godz. 13.15** – dyskusja „Stan wojenny. Perspektywa pokoleniowa”, Uniwersytet Gdański, Wydział Nauk Społecznych (ul. Jana Bażyńskiego 4)
- **13 grudnia 2023, Gdańsk, Sala BHP, godz. 16.00** – promocja V tomu „Encyklopedii Solidarności”
- **13 grudnia 2023, Gdańsk, godz. 17.30** – uroczystości 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego z udziałem przedstawicieli Oddziału IPN w Gdańsku (plac Solidarności)
- **15 grudnia 2023, Gdańsk**, – prelekcja „Samotna misja płk. Ryszarda Kuklińskiego”, połączona z elementami warsztatu dla uczniów, Technikum TEB Edukacja (ul. Dmowskiego 16A)

IPN W KATOWICACH

- [7 grudnia 2023, Katowice, godz. 16.00 – promocja książki Michała Lutego](#)

[„Dziesięć lat w Śląsko-Dąbrowskiej „Solidarności”. Wspomnienia z lat 1980–1990”](#).
W ramach spotkania odbyła się dyskusja panelowa z udziałem autora wspomnień
Michała Lutego, dr. Tomasza Kurpiera i dr. Jarosława Nei, historyków z
Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Katowicach

- [9 grudnia 2023, Bielsko-Biała](#) – VI Gra Miejska „Tropami Solidarności”
- **12 grudnia 2023** – przedstawiciele Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN odwiedzą groby oraz miejsca pamięci górników poległych podczas pacyfikacji KWK „Wujek”, złożą kwiaty i zapalą znicze
- **13 grudnia 2023, Katowice, godz. 14.00** – seminarium naukowe „Stan wojenny 1981-1983 a stany nadzwyczajne w Polsce w ostatniej dekadzie PRL i współcześnie” (Przystanek Historia – Centrum Edukacyjne IPN w Katowicach im. Henryka Sławika, przy ul. św. Jana 10)
- **16 grudnia 2023, Katowice** – 42. rocznica pacyfikacji kopalni „Wujek”

IPN W KIELCACH

- **12 grudnia 2023, Kielce, godz. 18.00** – Kino „Fenomen” – projekcja filmu „Chrzyciny”, reż. Jakub Skoczeń w ramach VIII Kieleckiego Przeglądu Filmów Fabularnych „Historia w Filmie” i prelekcja o stanie wojennym
- **13 grudnia 2023, Kielce, godz. 15.00** – panel dyskusyjny „Bilans represji wobec mieszkańców regionu świętokrzyskiego w okresie stanu wojennego”. Wykład otwarty oraz dyskusja dotycząca różnych metod szykanowania obywateli przez władze komunistyczne w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 22 lipca 1983 r. (Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia”)
- **13 grudnia 2023, Kielce** – udział przedstawicieli Delegatury IPN w Kielcach w oficjalnych uroczystościach związanych z rocznicą wprowadzenia w Polsce stanu wojennego

IPN W KRAKOWIE

- **11 grudnia 2023, Kraków** – wykład dr. Rafała Opulskiego na temat wprowadzenia stanu wojennego w Polsce (IV Liceum Ogólnokształcące)
- **11 grudnia 2023, Kraków** – prelekcja dr. Pawła Naleźniaka dla uczniów z Centrum Zmartwychwstańców w Krakowie oraz z XLII Liceum Ogólnokształcącego
- **od 12 grudnia 2023, Wierzchosławice** – prezentacja wystawy elementarnej „Stan wojenny 1981-1983” w Gminnym Centrum Kultury
- **od 12 grudnia 2023, Olkusz** – prezentacja wystawy elementarnej „Stan wojenny 1981-1983” – prezentacja w IV Liceum Ogólnokształcącym
- **18 grudnia 2023, Olkusz** – „Orła wrona nie pokona” – gra terenowa dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych

IPN W LUBLINIE

- **5 grudnia 2023, Lublin** – wykład dr. M. Chomy-Jusińskiej na temat stanu wojennego w Polsce
- **5 grudnia 2023, Lublin** – dr. M. Dąbrowski – rozmowa ze świadkami historii – członkami i działaczami NSZZ „S” EDA w Poniatowej
- **12 grudnia 2023, Tarnogród** – złożenie kwiatów i zapalenie zniczy na grobie Józefa Giza na cmentarzu w Tarnogrodzie (pow. biłgorajski). Józef Krzysztof Giza – jeden z 9 górników kopalni "Wujek", zastrzelony 16 grudnia 1981 r. przez funkcjonariuszy ZOMO i wojsko.
- **12 grudnia 2023** – artykuł dr M. Chomy-Jusińskiej w „Kurierze Lubelskim” na temat 13 grudnia 1981 r.
- **13 grudnia 2023, Lublin** – wykład dr. M. Dąbrowskiego na temat przyczyn, przebiegu i skutków wprowadzenia stanu wojennego w Polsce (Sala konferencyjna Oddziału IPN w Lublinie, ul. Wodopojna 2)
- **13 grudnia 2023, Janów Lubelski, godz. 10.00** – wykład dr M. Chomy-Jusińskiej na temat stanu wojennego w Polsce dla młodzieży szkół ponadpodstawowych w Janowie Lubelskim (Janowski Ośrodek Kultury)
- **13 grudnia 2023, Lublin**

godz. 7.15-10.00 – działania edukacyjne dla młodzieży oraz mieszkańców w przestrzeni miejskiej Lublina w związku z obchodami 13 grudnia – Dnia Pamięci Ofiar Stanu Wojennego. Działania obejmą rejon Dworca Głównego PKS, skrzyżowanie ulic Krakowskie Przedmieście, Lipowa i Aleje Racławickie oraz Miasteczko Akademickie (okolice Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego)

godz. 11.00-12.00 – działania edukacyjne dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych w siedzibie IPN (m.in. zajęcia edukacyjno-artystyczne, konkurs)

godz. 12.00-13.00 – działania edukacyjne dla zorganizowanych grup uczniów szkół średnich w siedzibie IPN przy ul. Wodopojnej 2 (m.in. projekcja filmu, konkurs wiedzy)

godz. 13.00-14.15 – objazd edukacyjny młodzieży szkół średnich zabytkowymi autobusami MPK Lublin do dawnej Fabryki Samochodów Ciężarowych oraz pod pomnik Krzyż Wdzięczności przy Drodze Męczenników Majdanka 14 (złożenie kwiatów), a także przejazd ul. Królewską przed historyczną siedzibą NSZZ „Solidarność” wraz z komentarzem historycznym

godz. 14.15 – prezentacja wystawy elementarnej IPN „Stan wojenny 1981-1983” na Placu Litewskim

Powyższe działania zostały wpisane do kalendarza miejskich obchodów 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce. Podmioty współpracujące przy organizacji rocznicy to m.in.: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego, Prezydent Miasta Lublin, Kuratorium Oświaty w Lublinie, Ochotnicze Hufce Pracy, Dzielnica Hajdów-Zadębie, Młodzieżowy Dom Kultury i NSZZ „Solidarność” Region Środkowowschodni.

- **13 grudnia 2023** – audycja internetowa o wydarzeniach 13 grudnia 1981 r. z cyklu „Poranek u Hieronima” realizowana przez wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. H. Łopacińskiego w Lublinie, w ramach audycji wypowiedź dr. M. Dąbrowskiego
- **14 grudnia 2023, godz. 10.00** – konkurs dla uczniów „Dziś Teleranka nie będzie” (druga edycja)

IPN W OLSZTYNIE

- **13 grudnia 2023, Olsztyn** – inauguracyjna gry mobilnej „Olsztyńska Solidarność”. Jako pierwsi w trasę ruszą uczniowie z IV Liceum Ogólnokształcącego w Olsztynie
- **13 grudnia 2023, Olsztyn, godz. 16.30** – udział w uroczystościach na placu Solidarności

IPN W OPOLU

- **13 grudnia 2023, Opole** – specjalne lekcje dla młodzieży szkolnej związane z rocznicą wprowadzenia stanu wojennego (siedziba IPN w Opolu, ul. Augustyna Kośnego 62)
- **13 grudnia 2023, Opole** – przedstawiciele IPN złożą kwiaty przy Skwerze Solidarności

IPN W POZNANIU

- **13 grudnia 2023, Turek** – wykład dr Katarzyny Florczyk „Stan wojenny” (Liceum Ogólnokształcące)
- **13 grudnia 2023, Poznań** – udział przedstawicieli Oddziału IPN w Poznaniu w oficjalnych uroczystościach związanych z rocznicą wprowadzenia w Polsce stanu wojennego

IPN W RZESZOWIE

- **28 listopada 2023** – II spotkanie online „Stan wojenny w Polsce i jego następstwa” z cyklu „Od przeszłości do teraźniejszości” (szkolenie dla nauczycieli)
- **4-15 grudnia 2023, Rzeszów** – prezentacja wystawy elementarnej „Stan

wojenny 1981–1983” (Klub 21 Brygady Strzelców Podhalańskich, ul. Dąbrowskiego 22)

- **12 grudnia 2023, Rzeszów** – zajęcia w szkołach na temat okoliczności wprowadzenia stanu wojennego, form oporu i stosowanych przez władzę represji z uwzględnieniem wątków regionalnych (Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 1, ul. Aleksandra Dworskiego 99)
- **13 grudnia 2023, Rzeszów** – zajęcia w szkołach na temat okoliczności wprowadzenia stanu wojennego, form oporu i stosowanych przez władzę represji z uwzględnieniem wątków regionalnych (Liceum Ogólnokształcące im. Sebastiana Petrycego, ul. Lwowska 14)
- **13 grudnia 2023 – 5 stycznia 2024, Rzeszów** – prezentacja wystawy eksponatów filatelistycznych dotyczących cenzury w stanie wojennym (siedziba IPN Rzeszów, ul. Słowackiego 18)
- **13 grudnia 2023, Rzeszów** – zajęcia „Stan wojenny” dla pensjonariuszy Domu Pomocy Społecznej dla Osób w Podeszłym Wieku oraz Osób Niepełnosprawnych Fizycznie (ul. Sucharskiego 1)
- **grudzień 2023, Łupków** – prezentacja wystawy „Stan wojenny” (Zakład Karny w Łupkowie)

IPN W SZCZECINIE

- **5 grudnia 2023, Gorzów Wielkopolski** – wykład „Wojskowe Obozy Specjalne” w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia”
- **8 grudnia 2023, Koszalin** – dyskusja „Procesy Polityczne na Pomorzu Środkowym w latach 80-tych” w „Przystanku Historia”
- **11,12,13 grudnia 2023, Gorzów Wielkopolski** – zajęcia edukacyjne „Stan wojenny i młodzieżowa opozycja w PRL”
- **11-14 grudnia 2023, Szczecin, Chojna** – zajęcia edukacyjne „Przystanek 13 grudnia”
- **13 grudnia 2023, Kołobrzeg** – dyskusja „Stan wojenny widziany z Moskwy” w „Przystanku Historia”. Spotkanie organizowane we współpracy z Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu
- **13 grudnia 2023, Szczecin** – „Zapal światło wolności” – uroczystość na Placu Ofiar Grudnia '70

IPN WE WROCŁAWIU

- **9 grudnia 2023, Wrocław, godz. 10:00** – darmowe szkolenie dla nauczycieli w formie wycieczki po Wrocławiu zabytkowym „ogórkiem” po miejscach utożsamianych z najważniejszymi wydarzeniami organizowanymi przez

organizacje opozycyjne. Komentarz historyczny opracował dr hab. Kamil Dworaczek, dyrektor IPN we Wrocławiu.

- **12 grudnia 2023, Wrocław, godz. 15:00** – uroczystość przed tablicą, ufundowaną w 2018 r. przez IPN, poświęconą osobom represjonowanym w stanie wojennym, ul. Kleczkowska (mur więzienny).
- **13 grudnia 2023, Wrocław, godz. 19:00** – „Zapal światło wolności” – akcja społeczna pod katedrą w rocznicę wybuchu stanu wojennego, Katedra św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu
- **13 grudnia 2023, Wrocław, godz. 17:00** – „Stan wojenny” – prelekcja Marka Gadowicza, Salonik Trzech Muz, ul. Zawalna 7
- **14 grudnia 2023, Legnica, godz. 12:00** – Sesja popularnonaukowa dla młodzieży szkolnej. W obronie „Solidarności”! 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce. Przystanek Historia w Legnicy.

Program:

„Stan wojenny w Polsce” – dr hab. Kamil Dworaczek Dyrektora Oddziału IPN we Wrocławiu

„Protesty w województwie legnickim w pierwszych dniach stanu wojennego” – Łukasz Sołtysik (OBBH IPN we Wrocławiu)

„Rudna – grudzień 1981” – projekcja filmu dokumentalnego produkcji Oddziału IPN we Wrocławiu (33 min.)

Prezentacja „Encyklopedii Solidarności” tom 5 i uroczyste wręczenie publikacji bohaterom biogramów i haseł.

- **15 grudnia 2023, Wrocław** – „Życie w PRL/Stan Wojenny” – zajęcia dla młodzieży organizowane przez Marka Gadowicza; Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Zespole Placówek Oświatowych nr 3
- **15 grudnia 2023, Szczodre** – „Życie w PRL/Stan Wojenny” – zajęcia dla młodzieży organizowane przez Marka Gadowicza; Szkoła Podstawowa im. Polskiej Niezapominajki